

den Malakoff-toren, doch ook dat wisten de Russen; de Franschen hoorden in de aarde de mokerslagen van de Russische sappers, die onder hun mijnen tegenmijnen aanlegden. Wie zou het eerste den vijand in de lucht laten vliegen?

Onder die omstandigheden besloot generaal Pelissier, die de hoofdleiding had van de bondgenooten, tot den storm-aanval. Op drie punten tegelijk zou de aanval worden gericht. Een afdeeling Franschen en Italianen zouden zich wenden tegen de stad, de Engelschen tegen het fort Redan, en de Franschen tegen het fort Malakoff.

Op den middag van 8 September zweeg plotseling het geschut der verbondenen. In alle stilte was de aanval voorbereid; thans klonk eensklaps een luid gejuich; met vliegende vaandels en slaande trommen trokken de Franschen onder het geroep: „Vive l'empereur! Leve de keizer!” tegen de hoogte van Malakoff op. In enkele minuten bevinden zich allen in de loopgraven, waar ze betrekkelijk veilig zijn en nu rukken ze voorwaarts; langs meegebrachte ladders, waar het noodig is, tegen de wanden op, en dan gaat het de helling omhoog. De aanval gelukt; de Russen zijn onvoorbereid, ze hebben niet gedacht, dat de Franschen het zullen wagen, zulk een sterke vesting stormenderhand te nemen. Als de Russen klaar zijn tot de verdediging, hebben de Franschen de buitenste liniën reeds genomen. Nu doet generaal Mac-Mahon een heldendaad. Hij zou met een vlag een sein geven aan zijn chef Pelissier, zoodra hij geloofde, dat hij zich in de Russische stellingen kon handhaven, en hij geeft het vlaggesein reeds om half een. Nu moeten zijn soldaten zich handhaven, want versterking wordt hun niet meer gezonden. En zij handhaafden zich, doch het kostte moeite. Man tegen man werd er geworsteld tegen de dappere Russen, doch Russische kracht was niet bestand tegen Fransche geestdrift. Ze moesten wijken en den halverwoesten toren met het fort aan Mac-Mahon in handen laten.

De aanval op de stad had geen uitwerking gehad; de aanval der Engelschen op het fort Redan had niet veel te beduiden: de Engelschen durfden niet, want ze hadden gehoord, dat de omgeving van dat fort geheel ondermijnd was. Maar de Franschen handhaafden zich, al hadden ze vóór drie uur nog vier krachtige Russische aanvallen te weerstaan. Ze handhaafden zich en verdreven de Russen van de hoogte.

En daarmee was de strijd beslist. De Franschen zouden nu de stad in puin kunnen schieten, de Russische legers verloren den moed. De bevelhebber der stad, Gortschakoff, zond zijn troepen over de havenbrug en trok uit de stad terug. Pelissier had reeds bevel gegeven om den negenden verder voorwaarts te dringen, Redan en de andere forten te nemen en dan de stad te overweldigen, doch het was niet meer noodig; hij kon dien dag zijn intocht doen in de halfverwoeste stad.

Daarmee was Ruslands kracht gebroken. De Fransche keizer was de ziel geweest van den tegenstand tegen den ijzeren Czaar; de Fransche troepen waren de overwinnaars geweest van Sebastopol; het was dus verdiend, dat te Parijs de vredesonderhandelingen plaats hadden. En die leidden tot den vrede in 1856. Nicolaas I was intusschen gestorven, nog in 1855; zijn zoon Alexander II, de bevrijder der lijfeigenen, droeg thans de Czarenkroon, en hij moest den vrede sluiten, die voor Rusland niet eervol was. Protectoraat over de Donau-vorstendommen kreeg Rusland niet; ze werden tot zelfstandige, ofschoon schatplichtige landen, schatplichtig aan Turkije. Frankrijk kreeg de zorg voor de Rooms-Katholieken in het Oosten, en om te zorgen, dat Rusland den wereldvrede niet weer verstoorde, werd de Zwarte Zee tot neutraal gebied verklaard, terwijl de sluiting van den Bosporus en de Dardanellen, die reeds sedert 1841 bestond, gehandhaafd bleef; geen oorlogsschip mag zonder toestemming van Turkije die zeestraten passeeren. Die toestand is gebleven sedert den Krimoorlog; Ruslands machteloosheid in het Zuiden heeft het dus vooral te wijten aan Frankrijk, zijn tegenwoordigen vriend.

ALBERT.

Multatuli.

De wereld is vol klagers. En waarlijk niet zonder reden. Loopt niet ieder menschenkind rond met de kiem der doods kwaal onder de leden, ligt niet elk schepsel onder den vloek der vergankelijkheid, dreigt geen ellende, smart en pijn aan allen kant! Zucht niet het gansche schepsel te zamen onder grievend en snerpand leed, golft niet de weerklank nog steeds over de aarde van 't woord van den ouden man, die zijn dagen noemde „weinig en kwaad!” Hooren we nog niet en steeds de stem van den Godsman: „'t Uitnemendste van die is moeite en verdriet!”

Ja waarlijk, er is veel lijden en er wordt veel geleden. Elk mensch, die bewust leeft, kan boven zijn levensboek schrijven: „Veel heb ik geleden,” zoo goed, met meer recht misschien, dan de man het deed, die uit zijn leed een sierkrans trachtte te vlechten en een glorie te maken van zijn deel aan 't menschenlot, toen hij zijn schuilnaam uitdacht en poseeren wilde als een held in 't lijden, zijn smart wilde uitbazuinen in de wereld, zonder Hem te volgen, Die zijn mond niet open deed.

Is er reden tot klacht in elks leven, ook bij den vrolijksten zonnenschijn, zullen wij dan ook niet klagen?

„Zucht niet tegen elkander,” zegt Jakobus; „zalft uw hoofd en wascht uw aangezicht, wanneer gij vast,” zegt de Heiland, en zij vermanen ons te strijden tegen de klaagneiging, geen roem te dragen op ons leed, maar onder en boven alle beproevingen en stille verzuchtingen, die niet komen dan tot de wetenschap van Hem, die in 't verborgen ziet, te genieten en zich te verblijden in een zekerheid, nog hooger, grooter en schooner dan die van 't levensleed: „Veel is mij vergeven!”

Heeft Eduard Douwes Dekker, die zich Multatuli noemde, dat ooit geleerd?

Hij was een man, wiens naam voor 25 jaar bijna op ieders lippen leefde, die de kleine wereld van ons koninkrijk ontruste en schokte, die met hamer- en geeselslagen aanviel op al wat groot, geacht, geëerd en gezien was, die tegen al het traditioneele opkwam en dikwijls met brutale, krankzinnige heftigheid, zijn orakels als bliksemschichten rondslingerde over de hoofden en voor de voeten van machten en vorsten.

Hoorde men hem niet?

O, het volk, veel volk, heeft wel naar hem geluisterd. Is er geen gehoor voor elken schreeuwer, geen aanhang voor iederen stormer, geen toejuiching overal van groote, klinkende woorden?

De menschen, op wie Dekker het voornamelijk voorzien had, lieten hem begaan. Zij lieten hem schelden, razen en tieren, beschuldigen, tergen en tarten — zij zwegen.

Het volk zei: „Ze hebben niets te antwoorden, ze kunnen zich niet verdedigen.”

Maar anderen meenden, dat de aangevallenen verstandig deden met den armen man te behandelen met verschooning, als een zieke.

Arme man, ja!

Een hart, door vrienden geroemd als van het zuiverste goud, maar een hoofd vol verwarde droomen. Een aanleg, „nobil in alle aspiraties,” maar daarnaast een nooit geziene verwildering door teugellooze verbeelding en zelfverblindings. „Een hoog talent, noem het zeldzaam geniaal zelfs, maar wild en woest in 't rond grijpend, met steenen en paalen werpend, naar gelang inval en luim ze hem in de hand gaven.”

Een man zonder zelfbestuur dus. En een, die zichzelf overwint, blijft altijd nog sterker dan die een stad vermeestert. Daarom was het begrijpelijk, dat deze talent-

volle maar razende Roland bij 't oogsten van meer lof ook den schat van zijn leed zag vermeederen en in onrust en onvree, afgemat en uitgeput, hijgende: „Gij Nederlanders, wat hebt gij van mij gemaakt, van mij, die het zoo goed met u bedoelde!” 't eind zijner dagen gevonden heeft, zonder de grootsche gedachte te hebben zien verwezenlijken, dictator te worden van Insulinde. Hij overleed den 19^{den} Febr. 1887 te Ingelheim bij Wiesbaden.

E. D. Dekker is den 2^{den} Maart 1820 te Amsterdam geboren. Zijn vader was uit de Zaanstreek afkomstig, kapitein op een klein schip in de groote vaart, een kloek zeeman. Bij zwaar stormweer, toen de geheele bemanning in 't tuig was om te reven, en hij alleen op dek aan 't stuurrad, klonk eensklaps de kreet: Man over boord! — „Die is weg,” dacht de schipper, „God zij zijn ziel genadig.” Naar boven turende in de dikke duisternis roept hij dan: „Wie is het?” en ontvangt bijna onmiddellijk antwoord van zijn zoon, niet Eduard, die over de fokkerust in zee was geslagen en nu, drijfnat natuurlijk, over de bezaansrust binnen boord was geklommen: „Ik, vader!”

En wat antwoordde vader? Niets meer dan: „Zoo!”

Na een tamelijk ongeregelde leertijd op gymnasium en kantoor trok Dekker op 18, 19-jarigen leeftijd naar Indië met zijn vader en heeft daar tot zijn 35ste jaar doorgebracht, zichzelf een weg zoekende. Naar gewonen maatstaf gerekend, had hij slechts een gebrekkige opleiding genoten en op zijn scholen zich niet onderscheiden. Maar 't is meer gebeurd, dat schoolmeesters slechte ontdekkers zijn, en dat er uit hun „domme” leerlingen nog mannen groeiden, over wie men spreekt. De zoete baasjes, die zoo gehoorzaam en net langs het afgepaalde wegje loopen om geleidelijk, vooral geleidelijk, aan den eindpaal, een schitterend examen, aan te komen, de trouwe leerlingen, die opgeleid worden tot „knappe” menschen, dat slag had Dekker nooit aangetrokken. Hij stormde de palen voorbij, of sprong ze over, hij verbrak het verband, gaf niets om de geleiding, frommelde, trapte en scheurde de heerlijkste boeken, was in één woord lastig in de dressuur. Daarom had zijn vader hem ook naar Indië meegenomen.

Hij wist zich langs de Rekenkamer een weg te banen in de Gouvernements-hierarchie en bekleedde verschillende betrekkingen.

In 1846 trouwde hij. De aanleiding tot het huwelijk waren de letters E. H. V. W., die hij op een zakdoek gemerkt zag en las: Eigen Haard Veel Waard.

Zooveel het een man van zulk een grenzenlooze ijdelheid en zelfverheerlijking, als hij had, mogelijk is lief te hebben, had hij zijn vrouw lief, volgens zijn kennissen. Maar is het zulken menschen mogelijk waarlijk lief te hebben? Is niet de eerste, natuurlijkste vraag der liefde, het offer van 't eigen ik?

In 1852 kwam Dekker met tweejarig verlof in 't moederland en vertoonde er excentriciteiten, die de gewone Indische „zonderlingheden” nog zeer ver overtroffen, en hem in zijn zelfverheerlijking en hoogheid in allerlei moeilijkheden brachten. Met behulp van goede vrienden raakte hij evenwel aan 't eind van zijn verloftijd en werd bij zijn terugkomst benoemd tot assistent-resident van Lebak. Op grond van „onvoorzichtige handelingen” werd hij verplaatst, en daarna op verzoek eervol ontslagen uit 'slands dienst.

„In vier maanden werd het drama afgespeeld, waarbij hij en zijn familie tot den bedelstaf werden gebracht en een overigens talentvol burger van onze kleine Nederlandsche huishouding werd gemaakt tot een ongelukkigen tober, die, om de grootheid van zijn oorspronkelijke gaven, door zijn tijdgenooten nooit als zoodanig is herkend.”

Het aanvragen van ontslag werd door een geneeskundige een gevolg van zenuwoverspanning genoemd; anderen noemden het: „een moedige, edele, ideale daad,” en Dekker zelf: „een groot besluit, een daad van doordachte zelfopoffering, die hem aanspraak gaf op de hoogste wedervergelding.”

Moeten we niet weer zeggen: Arme man!?

Wat een ziekte bij hem was noemde hij verheven aanleg. „Ik ben te groot, ik sta te hoog, ik kan immers meer en beter dan afhankelijk blijven van zulk een regeering.”

Dekker is niet ontslagen, maar nam ontslag, omdat hij de terechtwijzing, in zijn verplaatsing gelegen, terugwees, en 't Gouvernement, dat aanmerkingen dorst maken op hem, zoo diep verachtte, als hij het ooit het geheele publiek, naar zijn zeggen, deed.

De wildste fantasieën begonnen in zijn koortsig hoofd te spoken. Hij zou de redder van vaderland en koloniën worden, Gouverneur-Generaal of Keizer van Insulinde zonder Nederland, en Messias, Verlosser, voor de geplaagde Javanen!

Arme man!

Na geruimen tijd zelf en door anderen gepoogd te hebben herstel van „grievens” te verkrijgen, en in 't moederland teruggekeerd, heeft hij met de hulp van Van Lennep den Max Havelaar uitgegeven, een boek, dat een rilling door 't land liet gaan. Met bijzondere taalvirtuositeit geschreven, een beschuldiging inhoudende tegen het Gouvernement en de Regeering, zóó brutaal persoonlijk en scherp, dat men onder 't lezen moet beven, een beschrijving van de onderdrukking der Javanen en 't geheele leven der inboorlingen, zóó aangrijpend aandoenlijk, dat men alle kritiek er bij vergat, zulk een boek moest wel ontzetten, over de tong gaan — maar tot de uitwerking o. a. van zijn rehabilitatie, die hij bedoelde, kwam het niet. De Groote Heeren, op wie het aankwam, volgden de zwijgerstactiek, de anderen zagen in afwachting tot hen op, nieuwsgierig naar een uitbarsting, maar werden, als de schrijver zelf, teleurgesteld.

Dekker raakte de kluts kwijt. „Mooi” vond iedereen haast het boek, maar niemand stak er een hand meer om uit dan te voren. Men heeft een schokkend concert gehoord, men wendt zich om, morgen is 't vergeten.

Door den nood gedrongen, door bewonderaars aangespoord, roeping, hoogere roeping gevoelende, als wijsgeer, zede-preker, evangelist zelfs, zette hij zich, menigmaal onder bedreovende huiselijke omstandigheden, die wij niet volgen zullen, zwerfend en onrustig, steeds meer geprikkeld door de inbeelding van iets groots te zijn, als voor een Napoleon in de wieg gelegd — bij horten en stooten weer aan 't schrijven, en kwamen de werken te voorschijn, die een vroeger geslacht gekend heeft, als: Minnebrieven, De Bruid daarboven, Millioenenstudien, Ideeën, e. a. Onbarmhartig geeselde hij, wat hem voor de hand kwam; met de wildste vrijheid behandelde hij zijn onderwerpen of liet ze glijpen, met de wonderlijkste sprongen ging hij van 't een tot het ander over, legde beslag op elk terrein, sprak als machthebbende en als man van wetenschap en gevoel, zijn publiek steeds verbazende door zijn stoutheid, beslistheid en ijdelheid. Leek het niet enkel vuurwerk, zonder ander doel dan vermaak, prikkeling?

Hij mag zich wel een ander voorgesteld hebben, maar hij was er de man niet naar om het met volharding en kracht na te streven. Zijn ijdelheid, dat hij het ook kon zonder de eischen voor gewone menschen, had de eigenlijke werkveeren doen roesten. Hij was bevangen door het dwang-denkebeeld een geïnspireerde te zijn, een aangeblazene, instrument van hooger Geest. Wat waren daarbij gewoon menselijke bewegingen noodig?

Zoals te begrijpen, en met het oog op zijn ziekte-toestand, eenigszins te vergeven is, kenmerken zich Multatuli's werken door grilligheid en willekeur in allerlei opzicht. Dikwijls ook door hardheid en oneerbiedigheid. Vergelijkingen van zijn lijden met dat van den Heiland, andere profane wendingen, spotternijen en lasteringen blijven hem niet vreemd; 't is, alsof hij zich boven alle gewone beperkingen verheven acht, alsof hem vergeven wordt, wat een ander wordt toegerekend. Zulke dingen worden geflankeerd door verrassende, diepe opmerkingen aan den eenen kant, door zoutelooze, platte, onzinnige of niets beteekenende „glossen” aan den anderen, een wonderlijk mengsel van vernuft, boosheid en onverstand.

In zijn laatste levensjaren schijnt er eenige kalmte, eenig inzicht van zijn toestand, eenige zelfbeperking en zelfbeheersching te komen, maar de hoogmoedswaanzin is niet genezen. Hij heeft op zijn ouden dag iets van een dweper, die zich nog Godsgezant dunkt. En als hij heen-

gegaan is, zal men over zijn leven schrijven als over een ziektegeschiedenis.

Ik zal niemand armer rekenen, zoo hij van Multatuli niets gelezen heeft. Maar zoo hij met oordeel des onderscheids weet te handelen, zal hij ook hier wat kunnen vinden tusschen veel kaf en modder, want Multatuli heeft dikwijls treffend juist aan 't Nederlandsche volk de waarheid gezegd. Een deel van het volk heeft hem vergood, maar niemand is het gelukt hem te naderen, inwendig te naderen, met de blijde boodschap van het Evangelie.

Als we vluchtig zijn leven overzien, is het weer met een: Arme man! dat wij moeten eindigen, en als wij vragen naar zijn beteekenis als volksopvoeder, zouden wij geneigd zijn tot de meening, dat hij, 't mag dan niet opzettelijk geweest zijn, mee veel los gemaakt heeft, maar voornamelijk de brutaliteit.

H. B. v. L.

De Brug van den Victoria-Waterval.

Het tegenwoordige Engelsch-Zuid-Afrika strekt zich uit van de Kaap tot aan de Zambesi. Deze groote rivier, die over de hoogvlakte van Zuid-Afrika stroomt, heeft een Oostelijke richting en neemt in haar benedenloop de Shire op, die haar het water van het groote Niassa-meer toevoert. Niet ver boven de samenvloeiing van deze twee stroomen heeft de Zambesi haar grooten waterval, die bij de inboorlingen Mosiwatoenja heet, d.i. donderende rook; bij de Engelschen heet hij Victoria-waterval.

Ontzettender waterval bestaat er zeker niet op aarde. Dwars over het bed van de rivier strekt zich een spleet uit van dertig Meter breed en 120 M. diep. De geheele rivier, die hier 900 M. breed is en in grootsche kalmte haar wateren voortstuwt, stort plotseling neer in den gapenden afgrond. Ze verdwijnt geheel en men ziet niet anders dan een geweldige wolk van waterstofjes, die zich hoog in de lucht verheft. Kokend en bruisend stroomt de rivier in de spleet in dwarse richting tot ze een opening in de rotsen vindt, waar ze haar weg weer in de oorspronkelijke richting vervolgen kan, doch daar de opening smal is, gaat daar een geweldige stroom.

Over die voortzetting der rivier is thans een spoorwegbrug gebouwd. Cecil Rhodes, ongelukkiger gedachtenis, de man, die „dacht in werelddeelen,” heeft het ontwerp opgevat om een spoorwegverbinding te maken tusschen Kaapstad en Cairo, dus van het uiterste Zuiden van Afrika tot aan de Middellandsche Zee. Deze afstand is 2000 uren gaans. Voor een deel zal het verkeer niet per spoor, maar per stoomboot plaats hebben; het Tanga-njika-meer en het Albert-meer strekken zich juist uit in de gewenschte richting en ten N. van het laatste meer zal men tot Khartoem gebruik maken van den Nijl. Zoodoende wordt een derde gedeelte waterweg en twee derden spoorweg.

Dat grootsche ontwerp wordt tegenwoordig uitgevoerd; men is de Zambesi reeds voorbij en het grootste deel van den landweg is reeds voltooid. De Zambesi moest natuurlijk worden overbrugd en men heeft daarvoor dat smalle gedeelte gekozen. Daar stond men echter voor een groote moeilijkheid. De oppervlakte van het water is daar ongeveer 125 tot 135 Meter beneden den oever. Stroompijlers waren niet noodig, want de rivier was te overbruggen door een boog van 150 M. en zulke bogen durven de technici best aan; men kon echter onmogelijk een stelling bouwen voor den bouw van de brug; de diepte was te groot en de hellingen te steil. Men moest dus de toevlucht nemen tot het cantilever-stelsel, d.w.z. men moest een brug bouwen van de beide oevers uit, zóó, dat ten slotte de einden elkander aanraakten, en men moest dus telkens op het pas voltooide deel staan om de volgende stukken

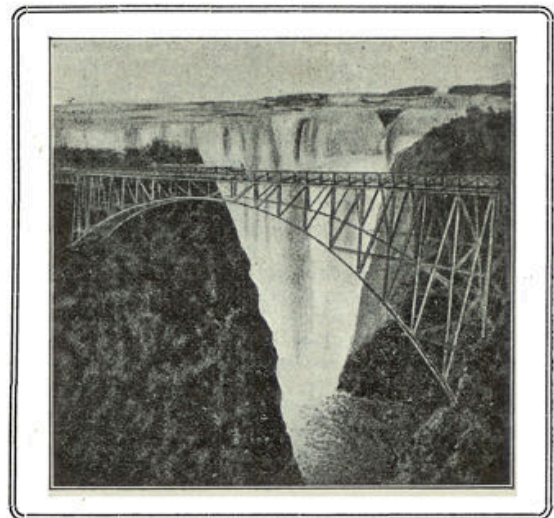
van de brug te plaatsen. Op deze wijze is ook de groote brug gebouwd over de Forth-baai bij Edinburg.

Hier bij de Zambesi moest men echter eerst een gemeenschap maken tusschen de beide oevers; anders zou men een omweg moeten maken van eenige uren gaans. Men begon dus met aan elken oever een zuil te bouwen van een paar voet dik, zeven of acht voet diep in de rots bevestigd. En toen werden de oevers voor het eerst verbonden door een vuurpijl, die een dunne lijn over de rivier meevoerde. Die dunne lijn werd aangehaald en trok een dikkere mee; aan deze trok men een telefoondraad over en aan deze eindelijk een staalkabel van 15 cM. middellijn. Deze staalkabel werd stevig bevestigd aan de beide pilaren en vormde de verbinding gedurende den bouw. Langs dezen kabel moesten de werklieden overgaan, niet op de manier van een koordeanser, maar zittende in een soort van ruwen armstoel, die aan een katrol aan den kabel hing; voor het gevaar van uitvallen werden ze beschermd doordat ze in den stoel werden vastgebonden, zoodat zelfs wie bewusteloos werd — en dat geschiedde wel eens — toch behouden aan den overkant kwam. Een staaldraad zonder end was aan den stoel bevestigd, — en liep aan beide oevers over een katrol en aan den eenen oever over een windas, zoodat de stoel over en weer getrokken kon worden, een inrichting dus als bij de reddingsboei voor schipbreukelingen. Om ten overvloede nog alle gevaar te voorkomen, werd onder de lijn een net gespannen, waarin menschen en gereedschappen werden opgevangen, zoo zij mochten vallen. Wel een eigenaardige manier van reizen, hangende in de lucht vierhonderd voet — dus hooger dan de hoogste torens — boven een bruisenden stroom. Doch nu konden werklieden en materialen snel overgebracht worden van den eenen oever naar den anderen.

Thans kon men beginnen de brug in elkaar te zetten, die in Engeland was gemaakt en in stukken vervoerd. Aan beide oevers tegelijk werd begonnen; de eerste stukken van de boog werden stevig verankerd in de rots wanden, en staande op het eerste stuk schroefden de werklieden de bouten in, die het eerste en het tweede stuk verbonden. Zoo ging men van beide zijden verder, tot de laatste stukken elkander raakten. Op de bogen werden de stangen geplaatst en op de stangen eindelijk de brug, waarover thans de spoor trein rijdt.

Deze merkwaardige brug wil men maken tot het middelpunt van een park. Aan beide oevers wil men over een lengte en breedte van twee uren gaans het tropische woud in zijn volle natuurschoonheid laten staan tot genot van toeristen, die eventjes naar de Zambesi gaan — voor een Engelschman niets buitengewoons! Doch het schoonste van dit natuurlijke park zal wel blijven de waterval, die zijn wateren in de gapende diepte stort.

ALBERT.

Stoomdruk — LA RIVIÈRE & VOORHOEVE — Zwolle.